

Regionalna Izba Obrachunkowa w Poznaniu

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań

tel.: 61 85 95 710; fax: 61 85 31 332; e-mail: poznan@rio.gov.pl
adres do korespondencji: skrytka pocztowa nr 223; 60-967 Poznań 9

Poznań, dnia 5 czerwca 2019 r.

WA-0280/50/2019

[REDACTED]

W związku z pismem z dnia 27 maja 2019 r. znak: ZSP-87/05/2019 (doręczonym w dniu 29 maja 2019 r.), dotyczącym „prawomocności wypłat zapomóg socjalnych wnioskowanych przez nauczycieli”, Regionalna Izba Obrachunkowa w Poznaniu wyjaśnia, co następuje.

Unormowania dotyczące tworzonego w szkole zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zawarte zostały w art. 53 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 r. poz. 967, z późn. zm.) - dalej jako KN oraz w ustawie z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1316, z późn. zm.) - dalej jako u.z.f.ś.s.

Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych reguluje ogólne zasady tworzenia i sposób gospodarowania funduszem socjalnym. Natomiast przepis art. 53 KN zawiera szczególne regulacje dotyczące funduszu socjalnego tworzonego w szkole – reguluje przede wszystkim sprawy związane z dokonywaniem odpisów na fundusz dla nauczycieli i byłych nauczycieli – emerytów i rencistów oraz z wypłacaniem nauczycielom świadczenia urlopowego, a także zasady korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przez nauczycieli będących emerytami lub rencistami w przypadku likwidacji szkoły, w której dotychczas korzystali oni ze świadczeń socjalnych.

Zgodnie z przepisami ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych:

1. Zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1-lb, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne

cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo art. 30 ust. 6 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263). Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów (art. 8 ust. 2);

2. Przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu (art. 8 ust. 1);
3. Środkami Funduszu administruje pracodawca (art. 10).

Pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może ich wydatkować niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej, którego postanowienia nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego, to jest uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z ZFŚS. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 r. (I PKN 579/00) wskazał, iż fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin, a także emerytów i rencistów. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach.

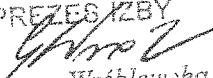
Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie określa w jaki sposób pracodawca ma ustalić położenie życiowe, rodzinne i materialne osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Oznacza to, że pracodawca ma swobodę w wyborze kryteriów, na podstawie których sytuację pracowników ustali. Ma też swobodę w doborze instrumentów, przy pomocy których ustali położenie socjalne osób uprawnionych. Ważne jest, by pracodawca był w stanie wykazać, że przed przyznaniem świadczenia z funduszu rzeczywiście uzależnił samo przyznanie świadczenia, a następnie jego wysokość, od faktycznego poznania sytuacji socjalnej pracownika.

W cytowanych powyżej przepisach wyraźnie został bowiem określony związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Stąd też na przyznających świadczenie spoczywa obowiązek indywidualnej kwalifikacji wniosków.

Kryteria socjalne wymienione w przepisie art. 8 ust. 1 u.z.f.ś.s. wymagają zindywidualizowanej oceny sytuacji osoby uprawnionej. Wyznaczniki tej oceny odwołują się do sfery życiowej, rodzinnej i materialnej, a zweryfikowanie tych realiów wymaga szczegółowych ustaleń.

Biorąc powyższe pod uwagę w ocenie tut. Izby, rozstrzygając o dopuszczalności przyznania nauczycielom zapomogi socjalnej, pracodawca winien ustalić sytuację życiową, rodzinną i materialną każdego pracownika, ponieważ trudno byłoby odnieść ją do grupy osób. Jest bowiem mało prawdopodobne, żeby pracownicy zatrudnieni w jednym zakładzie pracy pozostawali w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej. W oparciu o powyższe, świadczenie winno zostać przyznane tylko uprawnionym osobom.

Stanowisko prezentowane przez Izbę nie stanowi wiążącej interpretacji prawa, a jedynie pogląd Izby w zakresie objętym pytaniem.

PREZES IZBY

Grzegorz Wróblewski

